

LA TRADICIÓ ASTRONÒMICA A VIC DURANT EL SEGLE XX

PASQUAL BERNAT

Centre d'Estudis d'Història de les Ciències de la Universitat Autònoma de Barcelona

ANTONI TORRENTS

Agrupació Astronòmica d'Osona

The astronomical tradition in Vic during the XXth century

Aquest treball pretén glossar de forma resumida la tradició d'estudi astronòmic de la ciutat de Vic al llarg del segle xx. S'hi explica la tasca realitzada pels astrònoms Josep Pratdesaba i Manuel Serinanell. També s'hi dona notícia de la creació i història de l'Agrupació Astronòmica d'Osona, una associació que significa la institucionalització de l'estudi de l'astronomia a la nostra comarca i que, actualment, representa vigorosament aquest tradicional interès dels vigatans i osonencs per l'estudi de l'astronomia.

Paraules clau: astronomia, Vic, Catalunya, Josep Pratdesaba, Manuel Serinanell, Agrupació Astronòmica d'Osona, segle xx.

This work intends to explain how astronomical study became a tradition in Vic during the XXth century. The authors shows the astronomical task realized by the astronomers Josep Pratdesaba and Manuel Serinanell. Also they give information about the creation of the Agrupació Astronòmica d'Osona, an association that functions as a point of meeting for all who, in Vic and Osona, are interested in astronomy.

Keywords: Astronomy, Vic, Catalonia, Josep Pratdesaba, Manuel Serinanell, Agrupació Astronòmica d'Osona, XXth century.

Josep Pratdesaba, el precursor

Josep Pratdesaba i Portabella va néixer a Vic el 6 d'agost de 1870. Després dels seus primers estudis, quan tenia entre deu i dotze anys, va assistir a classes de dibuix, i més tard va estudiar francès i comptabilitat. Amb catorze anys els seus pares el van enviar a Barcelona per tal que fes d'aprenent en una botiga de la capital, ja que desitjaven que el seu fill s'encarregués en el futur de la botiga de quincalleria i merceria de la família. Va completar la seva formació aprenent de rellogter a Olot, assistint com a oient a classes de física al Seminari i amb estudis d'enginyeria a Barcelona, abandonats per exigències del negoci familiar.

La vocació astronòmica de Pratdesaba es va despertar molt d'hora. El 1885, quan només tenia quinze anys, es va produir una gran pluja d'estels que el degué impressionar de tal forma que ja no va deixar d'interessar-se per l'astronomia. Va ser en aquell moment quan va realitzar les seves primeres lectures astronòmiques, llegint els textos de l'astrònom i divulgador científic Camille Flammarion. Són també d'aquesta època les primeres observacions astronòmiques, realitzades amb uns prismàtics senzills, probablement dels que es venien a la botiga familiar. Després van seguir uns prismàtics més potents, muntats damunt d'un trípode, i més endavant una petita ullera.

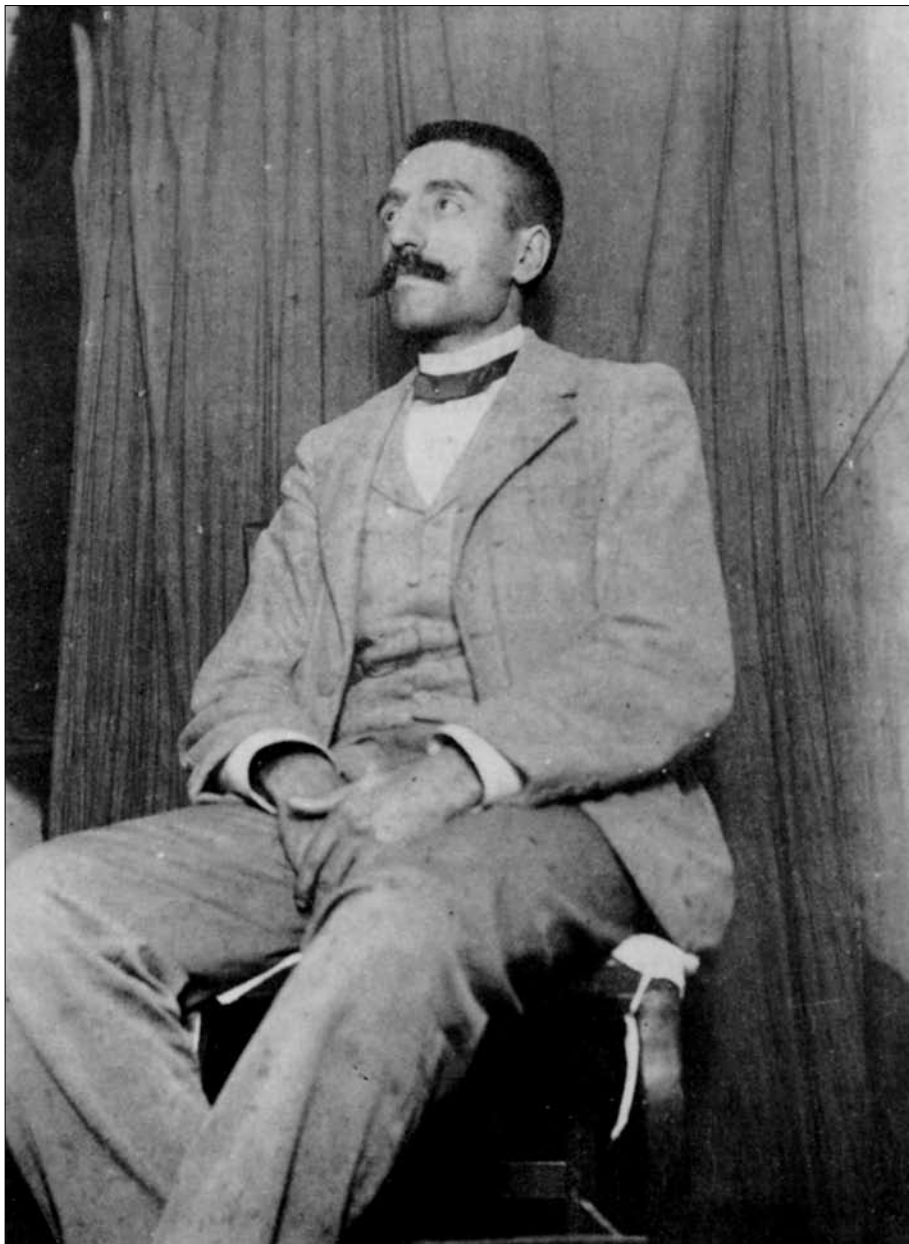
Pratdesaba, segurament arran de la seva estada a Barcelona durant els estudis d'enginyeria, havia establert relacions amb el nucli d'afecionats a l'astronomia de la capital catalana. Va fer amistat amb Salvador Raurich (1869-1945) i amb Rafael Patxot (1872-1964), els quals el van orientar en l'adquisició del material adequat per treure millor profit de les seves observacions. Un material que per ser complet requeria un gran esforç econòmic i que no va estar complet fins al 1909, any en el qual el nostre home va estar en condicions de bastir el seu propi observatori, al terrat mateix de casa seva.

Aquest observatori estava instal·lat dalt de la teulada d'una botiga, anomenada Can Cassa, de la plaça Major de Vic. En la seva construcció van sorgir dificultats derivades de la poca solidesa de l'edifici, per sostenir dalt del teulat tot el pes de l'obra i l'instrumental. Això va fer que l'espai de cabuda de l'observador fos molt reduït. De planta hexagonal, aquesta estança estava coronada per una cúpula giratòria, també de base hexagonal, feta de fusta i recoberta de zenc. Proveït amb un telescopi equatorial doble amb diversos accessoris, Pratdesaba va treure força profit d'aquesta instal·lació. En destaquem alguns dels treballs més notables: el maig de 1910 va obtenir una fotografia del cèlebre cometa Halley; pel març de 1912, una fotografia de la nova estrella D.N. Nova Geminarum; per l'abril següent, fotografies de l'eclipsi parcial de la Lluna, i durant l'oposició del planeta Mart el 1914 va obtenir, en diferents dies d'observació, una sèrie de dibuixos de molta qualitat sobre diferents regions del planeta. L'observatori de Plaça va ser actiu fins al 1916, any en el qual Pratdesaba el va traslladar al carrer de l'Escola.

Els seus contactes amb astrònoms afecionats d'arreu el van portar a ser un dels socis fundadors de la Societat Astronòmica Barcelonesa i a formar part de la Sociedad Astronómica de España i de la Société Astronomique de France.

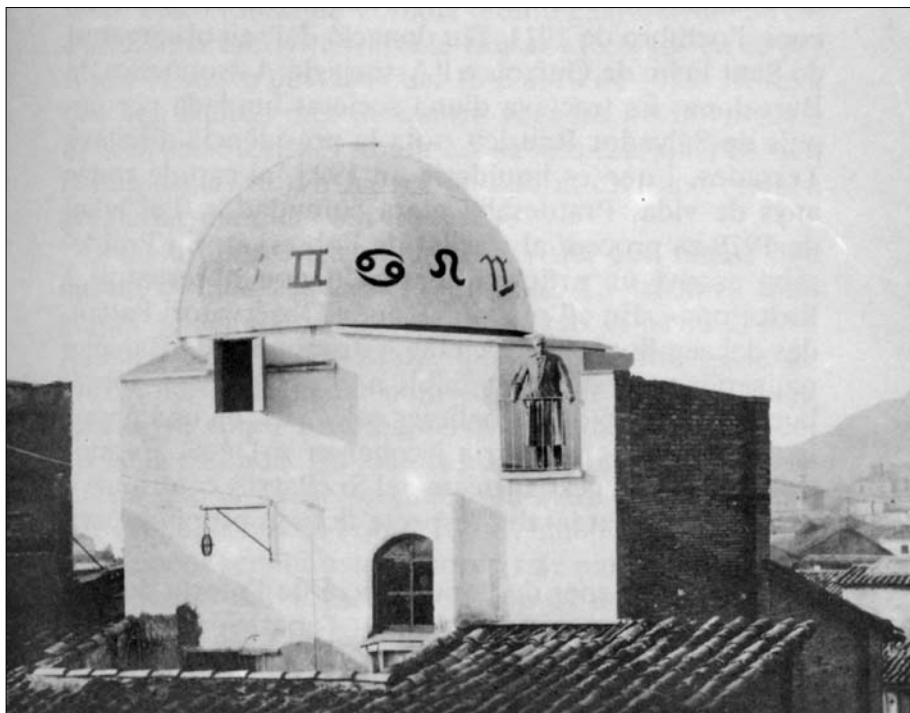
El 1913 es va casar amb Dolors Riera i Niubó, i el matrimoni es traslladà a viure al carrer de l'Escola. En aquest nou domicili va construir un observatori que més gran i millor condicionat substituïa el que havia bastit a Plaça. La nova instal·lació, que no va estar enllestida fins al 1916, es va construir al terrat, amb dues estances en plantes superposades. La cúpula, de 4,5 metres de diàmetre i feta de ferro, va ser dissenyada pel mateix Pratdesaba. Hi va pintar en cadascun dels dotze fusos horaris un signe del zodíac i a l'anell inferior hi afegí la inscripció «Contemplant les meravelles del cel es veu resplendir l'infinita sabiduria de Déu i l'esperit s'enlaira acostant-se a son Criador».

Un dels treballs més destacats que Pratdesaba va realitzar amb aquest nou equipament va ser l'observació i dibuix de la taca solar apareguda l'estiu de 1918 i que fins i tot va causar interferències en els sistemes de radiocomunicació que tot just en aquells moments començaven a prendre volada. Va treballar força en l'observació planetària, participant activament en campanyes d'observació com les realitzades sobre Mart els anys 1939, 1950 i 1954. La feina realitzada a l'observatori es va traduir en un important volum de treballs escrits que es van publicar en diverses revistes especialitzades i en els butlletins de les societats astronòmiques de Barcelona, Espanya i França. El darrer treball observacional que Pratdesaba va publicar va ser el pas de Mercuri davant del Sol el 7 de novembre de 1960, observat i fotografiat conjuntament amb el seu deixeble Manuel Serinanel (1909-2001). El nostre home tenia aleshores noranta anys.

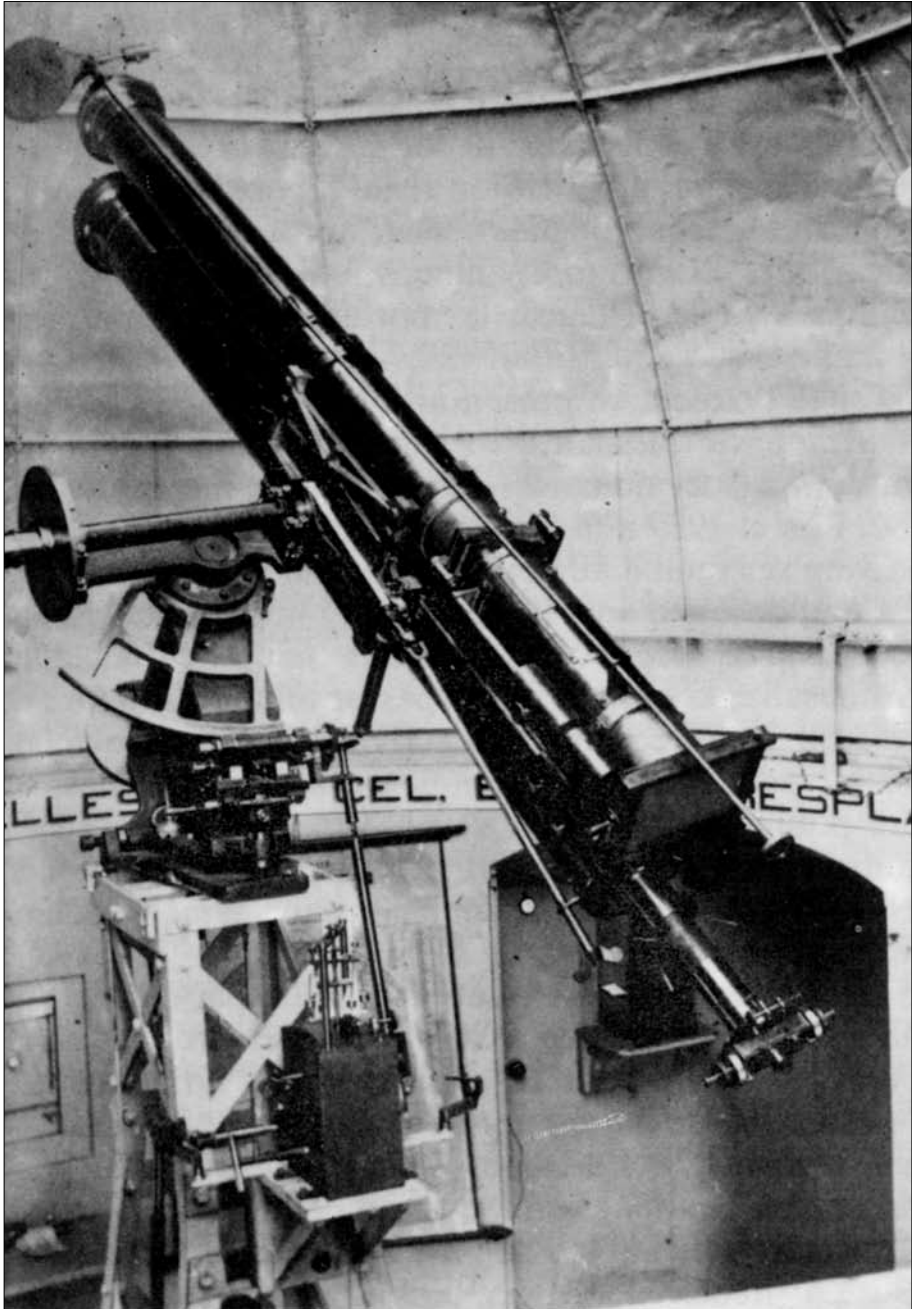
Josep Pratdesaba en un retrat de joventut.¹

1. es fotografies que acompanyen aquest article són extretes de *Serinanell i Mir, Manuel. L'Observatori Pratdesaba de Vic: gènesi i perfil històric*, Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 1992.

Cúpula de l'observatori Pratdesaba del carrer de l'Escola de Vic.

Tota aquesta feina observacional va arribar a tenir el reconeixement de la comunitat científica internacional. En efecte, el 1957 es va fundar a la Gran Bretanya la International Lunar Society amb la finalitat d'estudiar amb detall la superfície lunar. Una de les tasques que es va emprendre va ser l'estudi dels circs o cràters situats a l'horitzó que defineix per a nosaltres el límit visual de la Lluna. Els cràters de les regions centrals es veuen força bé i havien estat ben estudiats, tenint cadascun un nom assignat de feia temps. Els de les zones laterals, a causa de la curvatura del globus lunar, es veuen esbiaixats i deformats, cosa que en dificulta l'estudi, quedant molts d'ells sense nom. Per omplir aquest buit «toponímic» es va pensar en anomenar cadascun d'aquests «accidents geogràfics» amb noms de personatges destacats en l'estudi de l'astronomia. Es va proposar una llista de possibles candidats, entre ells Josep Pratdesaba. La llista es va aprovar i els noms dels diversos candidats es van distribuir entre les diferents formacions lunars. Al nostre home li va tocar un cràter, el cràter Pratdesaba, d'uns cent quilòmetres de diàmetre i situat a l'àrea de l'anomenat mar Austral. Tanmateix, uns quants anys més tard la Unió Internacional d'Astronomia, en disposar d'una nova cartografia lunar molt detallada gràcies a les fotografies realitzades amb satèl·lits, va decidir renovar la nomenclatura dels accidents de la Lluna substituint bona part dels noms ja existents, entre ells el del cràter Pratdesaba.

Equatorial doble de l'observatori Pratdesaba.

Com era habitual entre els afeccionats a l'astronomia de l'època, Pratdesaba també es va mostrar interessat per la meteorologia. El 1913 va muntar una estació meteorològica al col·legi dels germans maristes de Vic, que a partir de 1914 es va incorporar a la xarxa pluviomètrica de Catalunya. Amb aquesta estació també va subministrar dades a la Cambra Agrícola Ausetana fins al 1936.

El 1917 Josep Pratdesaba va muntar una estació receptora de radiotelegrafia amb la qual captava els senyals horaris tramesos per la Torre Eiffel, així com els butlletins meteorològics que des de diferents punts de la Terra es transmetien per al pronòstic del temps. Amb les dades d'aquests butlletins i les que ell i el pare Cazador recollien en les seves respectives estacions es va arribar a intuir que el comportament tèrmic de la Plana de vegades, sobretot a l'hivern, presentava alguna raresa. Aquesta anomalia meteorològica és estudiada amb detall en l'article que l'investigador Josep Batlló hi dedica en aquest mateix monogràfic de la revista *Ausa*.

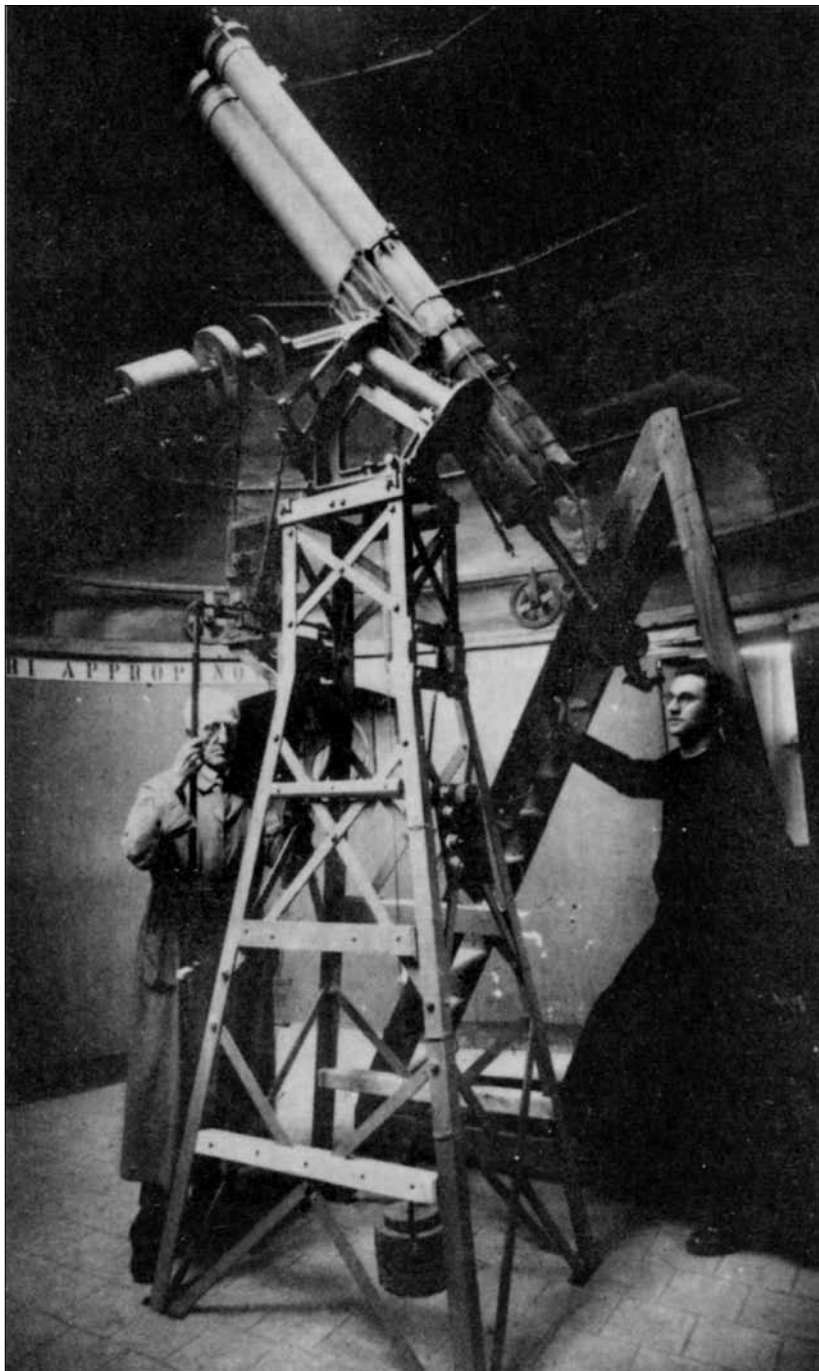
Una de les facetes més importants de l'activitat de Pratdesaba va ser la de divulgador científic. Des de molt aviat se'ns mostra com un excel·lent comunicador científic. Va escriure prop de dos-cents articles publicats en nombrosos mitjans, molts d'ells, com els escrits en les sèries «Notes Científiques» o «Mirant al cel», en la premsa comarcal. Eren articles escrits en un llenguatge planer i farcits d'anècdotes que informaven el públic no només d'astronomia, sinó que també parlaven de meteorologia i d'altres temes científics com ara la radiofonia, tecnologia que també apassionava el nostre home. El seu interès per la comunicació científica també el va dur a pronunciar moltes conferències i fins i tot, durant els anys 1935 i 1936, va participar en un programa setmanal sobre astronomia a l'emissora Ràdio Associació de Catalunya.

Com a reconeixement públic de la tasca científica duta a terme, el juny del 1948 l'Ajuntament de Vic li va imposar la medalla de plata de la Ciutat. Josep Pratdesaba va morir el vint de gener de 1967, als 96 anys d'edat. Llegava testamentàriament l'observatori a la ciutat de Vic per tal que esdevingués un centre de treball i divulgació obert als afeccionats i al públic en general. Lamentablement, per raons del tot incomprensibles, l'observatori Pratdesaba té actualment un accés restringit, privant la majoria de ciutadans del gaudi d'aquesta part tan important del patrimoni científic i cultural de la ciutat de Vic.

Manuel Serinanell: el deixeble entusiasta

Manuel Serinanell i Mir va néixer a Vic el 9 d'abril de 1909. Fill de Pilar Mir i Parés i de Miquel Serinanell i Benet, de professió campaner de la catedral i sabater. Va aprendre les primeres lletres a l'escola de «donya» Rosa per continuar els estudis amb els «Hermanos» Maristes, i als deu anys va ingressar al Seminari de Vic. L'observatori de Pratdesaba al carrer de l'Escola era molt a prop de la casa de Serinanell. El nostre jove protagonista podia observar-ne la cúpula amb facilitat. Aquesta circumstància sembla que el va encuriosir des de molt petit.

Sabia que en aquell lloc hi havia un gran telescopi amb el qual podia contemplar-se l'immens firmament. Als tretze anys, juntament amb altres companys de

Pradesaba i Mn. Manuel Serinanell al peu del telescopi (any 1943).

curs i acompanyats pel professor de geografia, va fer una visita a aquell observatori, i va poder veure la Lluna, Júpiter i Saturn. El que hi va veure el va impressionar de tal forma que des d'aleshores l'astronomia es va convertir en una veritable vocació. El mateix Serinanell ens explica què va representar per a ell aquesta visita:

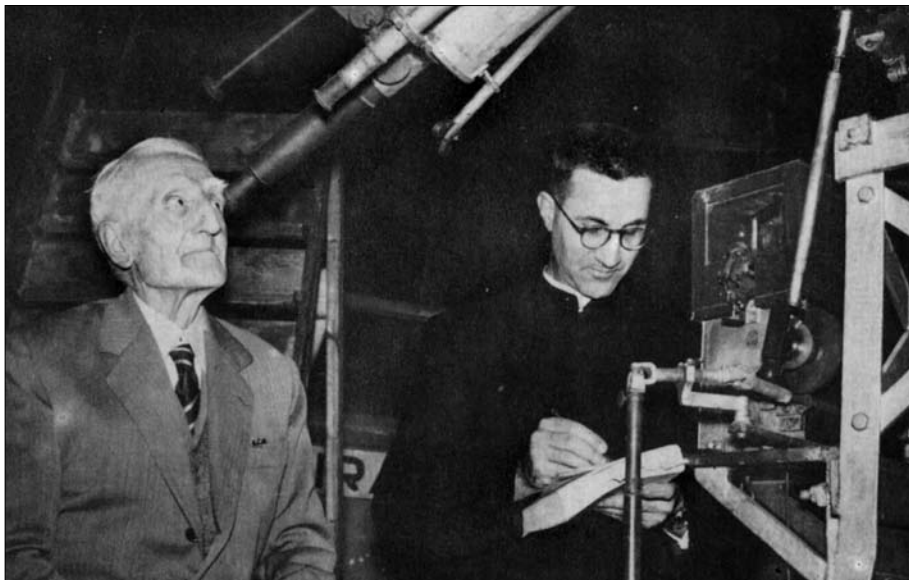
«Durant el curs 1922-1923 els pocs alumnes que vivíem a casa, per ser fills de Vic, però que estudiàvem al Seminari, vàrem ser invitats pel professor de Geografia, que ho era el Dr. Felip Pitxot, a visitar l'observatori, tal com ja s'havia fet anteriorment amb els del curs del Dr. Masnou. No fou cosa despreciada per ningú.

No puc precisar ni el dia ni el mes que tingué lloc aquella visita, però sí que puc afirmar que, un cop arribats a dalt, aquella tènue llum de l'observatori —era el vespre— em va donar una visió fantasmagòrica del telescopi, que es veia molt gran, i de la llegenda que també es podia albirar. El cop fort, però, fou la visió de l'escabrosa i turmentada superfície de la Lluna, amb cràters o circs de totes les amplituds i, uns dintre altres, muntanyes i valls. En concret, un altre món... però mort. Observàrem també el gran planeta Júpiter, embolcallat d'unes boniques faixes acolorides i les quatre llunes, les més visibles, que l'acompanyen en la seva revolució a l'entorn del Sol. I per completar la visita, veiérem el magnífic planeta dels anells, Saturn.

Tot plegat fou una autèntica revelació per a mi. Em va calar tan profundament que es va convertir en una mena d'infecció científico-moral que, degudament incubada, va mostrar el seu efecte com ho fa una infecció corporal.»

A partir d'aleshores el nostre home va començar a llegir llibres de geografia i qualsevol publicació que li arribés a les mans sobre astronomia, fins i tot repassava els calendaris. Assabentat que pel 3 de març de 1924 s'anunciava un eclipsi parcial de Sol, va demanar a Pratdesaba de poder observar l'eclipsi des de l'observatori. A partir d'aquella observació compartida es va iniciar una gran amistat i col·laboració. Pratdesaba va orientar i ajudar el jove en els seus inicis en la ciència astronòmica. Li va facilitar el llibre de Josep Comas i Solà *Astronomia*, amb el qual va començar a adquirir els coneixements generals d'aquesta ciència. Aprofitant la descripció que en aquest llibre es feia d'una ullera de lents simples de 40 mm d'obertura, Serinanell, assessorat per Pratdesaba, va construir-se un telescopi similar. Amb aquesta ullera es va iniciar com a observador amb instrument propi.

L'any 1925 Manuel Serinanell ingressava a la Sociedad Astronòmica de España y América i el 1929, amb el núm. 11.889, a la Société Astronomique de France, entitat de la qual va rebre, l'any 1989, la medalla de bronze Camille Flammarion. També va ser membre de la International Lunar Society mentre aquesta va funcionar. El 1932 va ser ordenat sacerdot exercint tot seguit de vicari a Sora, Perafita, l'Esquirol i Tona, on el va sorprendre l'esclat de la Guerra Civil. Durant la guerra va estar a Vic i a Barcelona. Van ser anys difícils que Serinanell aprofità per ampliar coneixements estudiant música, òpera i astronomia. El 1939 va tornar a Tona i el 1943 va ser destinat a la parròquia de la Pietat de Vic. El 1948 va començar a donar classes de cosmografia i astronomia al Seminari de Vic, iniciant d'aquesta

Josep Pratdesaba i Mn. Manuel Serinanel (any 1957).

manera la seva faceta com a pedagog. El seu interès per l'estudi del Sol el va dur a començar el 1954 les observacions de les taques d'aquest astre. Va continuar amb aquesta tasca fins poc abans de la seva mort, esdevenint-ne un dels observadors més regulars del món, segons la valoració de *Astronomische Sternwarte de Zúric* (organisme que coordina les observacions solars). Aquesta dedicació féu que l'any 1959 li arribés el primer reconeixement oficial: el Consejo de Investigaciones Científicas el nomenava vocal de la Comisión Nacional de Astronomía, tot representant els astrònoms afeccionats. El seu interès per les matemàtiques el va portar a realitzar diversos treballs de càlcul, sobretot d'efemèrides de fenòmens i, entre moltes altres coses, també va establir les coordenades geogràfiques de l'observatori Pratdesaba.

Com és habitual en molts astrònoms afeccionats mossèn Serinanel també es va dedicar al conreu de la meteorologia. Cap a la dècada de 1970 va començar a col·laborar amb Lluçia Riubrogent de Ràdio Vic, i l'agost de 1976, l'Institut Nacional de Meteorologia de Barcelona (INM) li va proposar fer-se càrrec de l'estació meteorològica núm. 347-D de Vic, responsabilitat que va acceptar i que va mantenir fins al final de la seva vida. Des del juny de 1985 s'encarregà de donar diàriament les dades del seu observatori per tal d'inserir-les al tauler d'anuncis de l'Ajuntament de Vic, un servei que ha gaudit d'una gran acceptació de la societat vigatana. Formà part del Consell Editorial de la revista de meteorologia *Penell* i va ser l'autor dels resums meteorològics anuals editats pel Patronat d'Estudis Osonencs. Com a reconeixement de la seva tasca meteorològica, l'any 1993 el

Centre Meteorològic Territorial de Catalunya depenent de l'INM li va concedir un diploma pels anys de servei. D'altra banda, l'Associació Catalana d'Observadors Meteorològics (ACOM) també va voler reconèixer la seva constància en les tasques meteorològiques lliurant-li una placa i un diploma.

L'1 de març de 1986 Manuel Serinanell va iniciar la publicació al setmanari *Ausona* d'una sèrie d'articles amb el títol genèric de «Amics del Cometa Halley», ja que després de 76 anys aquest cometa tornaria a ser visible.

En el primer d'aquests articles es feia una crida al públic en general per constituir un grup de persones interessades per tot allò que s'esdevenia a la volta celeste. La resposta no es va fer esperar i de seguida van començar a fer-se trobades d'una sèrie d'afecionats de Vic i comarca que van culminar amb la convocatòria d'una reunió que va tenir lloc el 13 de gener de 1986 a la Casa de Cultura «Galadies», en la qual una quarantena de persones van expressar la intenció de fundar una societat astronòmica. En el decurs dels següents mesos es va anar madurant la idea fins que el 13 de maig de 1987 es va constituir oficialment com a associació l'Agrupació Astronòmica d'Osona. Poc després, davant del notari, mossèn Serinanell va llegir els seus llibres d'astronomia, l'arxiu i els aparells astronòmics a l'Agrupació.

Mossèn Manuel Serinanell va poder gaudir en vida del reconeixement dels seus conciutadans. El 1986 va ser proclamat «Osonenc de l'Any» pel setmanari comarcal *Ausona*. El 1990 va ser pregoner de les festes de tardor i, el 30 de desembre d'aquest mateix any, l'Ajuntament de Vic va acordar donar el seu nom a un carrer de la ciutat com a homenatge i testimoni de la seva dedicació científica. El 1992, coincidint amb el 40è aniversari del Patronat d'Estudis Osonencs, del qual va ser soci fundador, Serinanell va ser nomenat soci d'honor d'aquesta entitat; també en aquest any el Grup d'Art de Vic, Associació d'Amics del Pessebre, li lliurà la distinció Camins de Molsa'92. Mossèn Serinanell ens deixà el 5 de març de 2001.

L'Agrupació Astronòmica d'Osona

Amb el naixement de l'Agrupació Astronòmica d'Osona s'iniciava el procés d'institucionalització de l'estudi de l'astronomia a Vic i comarca. El projecte es concretava físicament ben aviat amb la inauguració de la seu. En efecte, l'any 1987 l'Ajuntament de Vic va assignar un local per a l'Agrupació al darrer pis de l'edifici de la Casa Masferrer, amb un espai adient per a la instal·lació d'un telescopi. L'abril de l'any següent, el 1988, es va instal·lar la cúpula de l'observatori, i des del 21 de novembre l'Agrupació ja va poder fer servir el local, completament equipat i moblat pel mateix Ajuntament.

Segons els estatuts, les finalitats de l'Agrupació són les de «difondre l'estudi i el progrés de l'astronomia i ciències connexes i facilitar a les persones interessades tècniques i treballs d'estudi o observació del cel». En aquest sentit, la primera activitat que s'emprengué va ser la de fer un curs elemental d'astronomia a càrrec del mateix mossèn Serinanell que al llarg de catorze sessions va donar els primers elements de coneixement astronòmic per a bona part dels primers socis. A partir d'aleshores s'ha estat fent una sessió o conferència setmanal, cada dimarts, deixant només l'interval dels mesos d'estiu, i encara durant alguns anys

se'n van fer cada dimarts i cada dijous, si bé actualment els dijous es reserven per a treballs d'investigació, observacions, biblioteca i per a tasques d'organització i administració. Aquestes sessions setmanals anaven a càrrec dels mateixos socis, però ben aviat se'n van introduir algunes d'extraordinàries a càrrec de convidats com: Eliseu Vilaclara, Raimon Reginaldo, Joan Genebriera, Josep M. Oliver, Joan Pardo, Bernat Codina o Pere Planesas.

Un dels aspectes que es va tenir en compte des de bon principi va ser el de fer una tasca de divulgació científica entre el públic en general, no tan sols obrint sessions setmanals a qualsevol persona interessada, sinó també amb la publicació d'uns breus articles a la premsa comarcal, això ja a partir del juny de 1989, en ocasió del 20è aniversari de l'arribada de l'home a la Lluna. Aquesta activitat de difusió a través de la premsa va continuar fins al 1998, després d'haver-se publicat més de 330 articles, i també alguns membres de l'Agrupació han participat en diverses entrevistes a la premsa escrita, a la ràdio i a la televisió comarcal.

En aquest mateix sentit, també des de ben aviat es va començar a fer una tasca de camp: les visites científiques col·lectives. Es començà per fer sortides de curta distància per observar les constel·lacions de les diferents estacions de l'any, per seguir amb expedicions cada vegada més ambicioses. En són exemples les sortides que s'han fet a la Reial Acadèmia de Ciències i Arts i a l'Observatori Fabra de Barcelona, al Centro Astronómico de Yebes, a l'Observatori del Turó de l'Home, a l'Observatori de l'Ebre, a l'Agrupació Astronòmica de Sabadell, al Museu de la Ciència, a l'Observatori del Pic-du-Midi-de-Bigorre sobre el coll del Tourmalet, a l'Observatori Esteve Duran a Seva, a la fàbrica Aerospatiale a Tolosa de Llenguadoc, al Parc Futuroscope a Poitiers, al Planetari de Castelló de la Plana, al Museu de la Ciència i de la Tècnica de Terrassa, a la Cité de l'Espace a Tolosa de Llenguadoc, al Museu de la Ciència i l'Oceanogràfic de València, als jaciments arqueològics de Tarragona o al Museu de l'Aire i al Planetari de Madrid.

Una altra de les activitats de divulgació han estat les observacions obertes a tothom. En destaquen les sovintejades observacions públiques amb telescopis portàtils a la plaça Major de Vic, o en alguns barris, i també en algunes escoles, instituts o entitats, ateneus, casals d'estiu, grups de gent gran, etc., un aspecte que

s'ha reforçat particularment durant els darrers anys, en ocasió de l'organització de les conegudes Setmanes de la Ciència. També es realitzen moltes visites al mateix observatori de l'Agrupació per part de grups de persones interessades i d'alumnes de diferents col·legis, algunes de les quals ja formen part del programa d'activitats habitual de la institució. A més a més, l'Agrupació també presta ajuda per als seus treballs de recerca als estudiants que li demanen. El nombre mitjà actual de visitants a l'observatori és d'unes 280 persones anuals.

L'Agrupació ha fet també diverses exposicions de material científic relacionat amb l'astronomia, la meteorologia i l'astronàutica en diferents llocs, com a la Lotja del Blat de l'Ajuntament de Vic; al Museu d'Art de la Pell, en ocasió del 10è aniversari, i a la Universitat de Vic, en una de les Setmanes de la Ciència, i ha prestat assistència en el projecte de construcció de diversos rellotges de sol, p. ex. el disseny del rellotge de sol del Sucre, a Vic, i en d'altres localitats i per a persones particulars.

És molt remarcable en la història de l'Agrupació l'activitat dedicada a la meteorologia, que ha tingut una gran projecció, amb la col·laboració de molts observadors de diferents municipis de la comarca, i la participació de diferents socis en l'Associació Catalana d'Observadors Meteorològics (ACOM). Fa anys que l'Agrupació té instal·lada una estació meteorològica automàtica Weather Monitor II amb Weatherlink, les lectures de la qual són accessibles al públic a través de la web de l'Agrupació.

L'any 1999 es va signar un acord de col·laboració amb la Fundació Privada Observatori Esteve Duran, de Seva, arran del qual s'ha treballat des de llavors en l'observació d'estrelles variables, també conjuntament amb el Grup d'Estudis Astronòmics, i en el desenvolupament de ginyos mecànics i electrònics i programes informàtics per al comandament automatitzat de telescopis i els seus accessoris, per a la captura d'imatges amb càmera CCD i per a la seva anàlisi posterior, també automàtica, tant pel que es refereix a les mesures fotomètriques com astromètriques. Membres de l'Agrupació van participar juntament amb d'altres entitats en la comissió que va crear la Generalitat de Catalunya per preparar el projecte de Llei sobre la Contaminació Lumínica, ja aprovada, i del seu Reglament que també ha estat recentment aprovat. Des de 2002 l'Agrupació col·labora amb la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, gràcies a la qual s'organitzen activitats conjuntament, com diverses conferències i una jornada bianual dedicada a la història de l'astronomia i de la meteorologia. Actualment s'està treballant en la posada en marxa una estació permanent de detecció de bòlids i meteors, integrada en una xarxa científica d'abast estatal que utilitzarà les dades que es recullen per fer estudis sobre la formació i evolució del sistema solar. A banda d'això, finalment, l'entitat dedica encara una part important dels seus esforços a desenvolupar un projecte d'actualització del seu observatori, que porta el nom del seu fundador, Mossèn Manuel Serinanel, per tal de poder millorar tant les tasques de recerca com les de divulgació. Aquest projecte contempla, entre d'altres aspectes, la substitució de la cúpula actual per un altre sistema més adequat per a la seva operació no presencial a través d'Internet.

L'Agrupació disposa d'un abundant material, fruit de la donació que mossèn Manuel Serinanell va fer d'una manera desinteressada de la seva biblioteca, material i arxiu de dades que havia anat recollint al llarg de la seva vida científica: uns 1.400 llibres d'astronomia, meteorologia, física, química, matemàtiques, geologia, història de la ciència, etc., i col·leccions de revistes i anuaris, així com també d'un telescopi Celestron tipus Schmidt-Cassegrain de 2.800 mm de distància focal i 280 mm de diàmetre, i un altre telescopi portàtil Celestron tipus Newton de 900 mm de distància focal i 114 mm de diàmetre, adequat per fer observacions de camp.

A partir dels anys 1998-1999 va començar a augmentar el nombre de persones disposades a exposar temes en les conferències setmanals. Encara que l'astronomia es manté com a matèria principal, l'Agrupació ha anat esdevenint una entitat més generalista i oberta a qualsevol manifestació de tipus científic i cultural, potser ja més un club d'amics de la ciència que no pas un grup d'astrònoms aficionats en sentit estricte. La difusió de les activitats per internet i per llistes de correu també ha dut a una més gran diversitat dels assistents a les sessions setmanals. Actualment el nombre d'assistents a les conferències setmanals oscil·la al voltant de les vint persones en les sessions ordinàries, però el nombre sol ser més elevat en aquelles sessions extraordinàries a càrrec de conferenciants invitats.

En el moment de començar les activitats de l'Agrupació Astronòmica d'Osona, probablement no hi havia gaires entitats a la comarca que tinguessin una finalitat preferentment científica, però darrerament hem pogut assistir a l'aparició d'entitats noves, amb totes les quals l'Agrupació manifesta el seu millor desig d'entesa i de col·laboració.

Bibliografia

- BERNAT, Pasqual. «Científics». *Vicgrafies*, núm. 4, Centre d'Estudis Socials d'Osona, 2006.
- CASALS I GUIU, Josep Maria. «La petita història de l'Agrupació Astronòmica d'Osona». A: BERNAT, Pasqual (coord.). *Actes de la Primera Jornada d'Història de l'Astronomia i de la Meteorologia. Vic, 4 de juny de 2005*. Vic: Agrupació Astronòmica d'Osona, 2006, p. 43-48.
- OLIVER, Josep Maria. *Historia de la astronomía amateur en España*. Madrid: Equipo Sirius, 1997.
- SALARICH, M.; VINYOLÉS, P.; SERINANELL, M. et al. *Els noranta anys de l'il·lustre vigatà Josep Pratdesaba*. Vic, 1960.
- SERINANELL, Manuel. *L'Observatori Pratdesaba de Vic: gènesi i perfil històric*. Vic: Patronat d'estudis Ausonencs, 1992.